

Податкове планування на підприємствах в умовах ринкового середовища

На сучасному етапі економіка України спрямована на вирішення інтеграційних процесів у напрямі Європейського союзу. Тому питання щодо оподаткування підприємницької діяльності, від якого залежить добробут держави на політичному, економічному та соціальному рівнях, є досить актуальним.

Проте ринкові перетворення в Україні більше направлені на стимулювання реальних функцій системи оподаткування, а не на розвиток підприємницької діяльності. Звичайно податкова система України теж перебуває на стадії формування, орієнтуючись на зниження податків зборів та платежів, застосування пільгового оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності та інших напрямів роботи підприємств, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. У сучасних умовах податки є суттєвим фактором впливу на фінансово-господарську діяльність підприємств усіх форм власності, що повинні враховувати бухгалтери та керівники у процесі формування своєї податкової політики.

Податкове планування – це перш за все, розробка методів та заходів, спрямованих на зниження податкового тиску, збільшення оборотних засобів після оплати податків, зборів і платежів, яка здатна суттєво сприяти вдосконаленню методів господарювання, підвищенню рентабельності виробництва, фінансової стійкості підприємства та виконанню ним зобов'язань перед бюджетом, банками, інвесторами та іншими кредиторами.

Податкова політика підприємства визначає основні показники фінансово-господарської діяльності, які істотно впливають на податки: собівартість продукції, робіт та послуг, обсяги реалізації, виручку, прибуток та фінансовий результат, чистий прибуток і напрями його використання, платоспроможність і фінансову стійкість та ін.

Прогнозування податкових відрахувань на рівні конкретного підприємства передбачено у бізнес-плані, що забезпечуватиме в майбутньому збереження його капіталу, можливість уникнення несприятливих фінансових наслідків та розширення діяльності залучення інвестиційних та фінансових ресурсів зі сторони. Дієвість податкового плану визначається такими принципами, як:

- легальність – способи і методи податкового планування не повинні суперечити діючому законодавству;
- природність – оптимізація податкових платежів передбачає максимальну вигоду з мінімальними затратами;

– розподіл майна, оборотних засобів, працюючих за видами платежів, що не лише знижує податки, а й підвищує надійність бізнесу;

– логічність принципів та методів податкового планування забезпечує дослідження недоліків законодавства та їх використання на користь підприємства;

– конфіденційність основних способів оптимізації податків.

Дотримання вищевказаних принципів сприяє досягненню кінцевого результату податкового планування – забезпеченню мінімізації податків, зборів і платежів, внаслідок чого збільшується прибуток та зміцнюється фінансовий стан підприємства в умовах ринку.

Ефективність податкового планування залежить від правильної організації його основних етапів. На першому етапі слід детально вивчити податкове законодавство та своєчасно сплачувати податки. На другому етапі бухгалтер має навчитися оптимально планувати податкові та інші види платежів, не допускати дебіторської заборгованості, аналізувати основні показники фінансового стану. На третьому етапі адміністративному персоналу потрібно навчитися використовувати законні методи зменшення податкового тиску.

Можливість та необхідність формування податкової політики підприємства закладена в самому податковому законодавстві, яке містить різні податкові режими для різних виробничих ситуацій.

Методами податкового планування є:

– поточний фінансовий контроль;

– попередня податкова експертиза;

– порівняльний аналіз.

Поточний фінансовий контроль передбачає контроль за податковими платежами при періодичному складанні прогнозів та спостереження згідно з прогнозами реальних платежів податків за відповідні звітні періоди.

Попередня податкова експертиза передбачає експертизу нових проектів податкового законодавства, коментарів до нього як науковців так і практичних працівників та прийняття на цій основі важливих управлінських рішень.

Порівняльний аналіз визначає головні напрями стратегічного податкового планування на основі порівняння різних варіантів діяльності підприємств з метою визначення їх податкової ефективності на перспективу.

При податковому плануванні не слід орієнтуватися лише на розміри ставок податків при виборі певної сфери діяльності. Вирішальним при цьому є такі фактори, як близькість сировинних джерел, наявність кваліфікованого персоналу, якість транспортного сполучення та ін.

При здійсненні податкового планування необхідно усвідомити, що використання сприятливих податкових режимів вимагатиме від платників податків зміни форм та змісту їх діяльності. У першу чергу ці зміни стосуються визначення податкових зобов'язань юридичних та фізичних осіб:

1) об'єкта оподаткування;

2) суб'єкта оподаткування;

3) податкової юрисдикції.

Ефективність податкової політики досягається за рахунок суворого дотримання діючого законодавства з оподаткування, доцільності застосування на підприємствах малого бізнесу спрощених систем оподаткування, управління виробничим процесом залежно від зміни діючої системи оподаткування та врахування впливу бази оподаткування на діяльність підприємства відповідно до груп податків, зборів та платежів.

Отже, основною умовою формування податкової політики підприємства є, перш за все досконале знання та розуміння податкового законодавства, що в кінцевому підсумку сприяє підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств, зміцнює економіку держави та визначає рівень її цивілізованості.

$$K = \frac{\text{Загальна сума податкових платежів підприємства}}{\text{Обсяг реалізації продукції}} ;$$

$$K = \frac{\text{Сума окремого податку чи збору}}{\text{Загальна сума передбачуваних податків та зборів}} .$$